

PM från forskningsgrävning på

Två medeltida fäbodrar i Hälsingland

Länsstyrelsen
Gävleborg

PM från forskningsgrävning på

Två medeltida fäbodrar i Hälsingland

Mårdvallen

Lambovallen

Mårdvallen (RAÄ 76), Färila sn, och Lambovallen, Ljusdals sn, Ljusdals kn.
LstX dnr 431-12844-07, Xlm dnr 799/320

Katarina Eriksson
Anna Sundberg

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Målsättning	3
Metod	3
Urvalskriterier	3
Mårdvallen	4
Undersökningen på Mårdvallen	4
<i>Husgrund 1</i>	4
<i>Husgrund 2</i>	5
Lambovallen	7
<i>Husgrunden</i>	7
Röjningsröseområdet	9
<i>Röjningsröse 1</i>	9
<i>Röjningsröse 2</i>	9
<i>Röjningsröse 3</i>	9
Sammanfattande diskussion	10
Litteraturförteckning	11
Övrigt	11
Bilaga 1 - Ritningar	12
Bilaga 2 Utlåtande	19
Bilaga 3 - Kartor	20

Fotografier: Katarina Eriksson, Anna Sundberg, Ove Norberg

Inledning

I september månad år 2007 undersöktes delar av två övergivna fäbodvallar i Ljusdals kommun, Hälsingland. Undersökningarna utfördes som ett forskningsprojekt i samverkan mellan Läns museet Gävleborg, Länsstyrelsen Gävleborg, Ljusdalsbygdens museum och frivillig grävpersonal.

Bakgrund

Undersökningarna utgjorde en del i det mångåriga projektet Medeltida fäbodar i Hälsingland, ett samarbete mellan Läns museet Gävleborg och Länsstyrelsen Gävleborg. Projektets övergripande syfte är att med hjälp av källmaterial och arkeologiskt material studera och fördjupa kunskapen om Hälsinglands fäbodväsende under medeltiden. Projektet erhöll år 2007 25 000 kronor från Länsstyrelsen Gävleborg vilka var avsedda till analyser i samband med undersökningarna.

Målsättning

Den övergripande målsättningen med 2007 års undersökningar var att slå fast att de aktuella platserna varit använda under medeltiden och att de övergivits senast under 1600-talet. Andra målsättningar var att klargöra olika byggnaders funktion för att förstå fäbodens interna struktur, samt att klargöra relationen mellan husgrundernas utseende och ålder. Det var också angeläget att försöka reda ut om mjölkhantering ägt rum på de båda platserna.

Metod

Vid fältarbetet togs kvadratmeterrutor upp i och utanför husgrunderna och i röjningsrösen. Rutorna grävdes ned till steril mark. De undersökta husgrunderna och anläggningarna dokumenterades med hjälp av foton, plan- och profilritningar. Allt dokumentationsmaterial förvaras vid Läns museet Gävleborg.

Urvalskriterier

Undersökningarna har föregåtts av omfattande kart- och arkivstudier samt fältbesiktningar. De båda platserna valdes ut utifrån följande kriterier:

- Platserna skulle inte finnas med i det historiska kartmaterialet.
- De skulle bedömas som varaktigt övergivna senast år 1700.
- De skulle inte vara upptagna på Gunnar Bodvalls karta över fäbodar i Ljusdal och Färila år 1641.
- Det skulle finnas en muntlig eller skriftlig tradition om eller skriftligt belägg för att platserna brukats under medeltid.
- Det skulle vara praktiskt möjligt att genomföra en kortare arkeologisk forskningsgrävning på respektive plats.

Mårdvallen

Mårdvallen har beteckningen RAÄ 176 och är belägen på fastigheterna Ygsbo 1:18 och 2:35 i Färila socken, ek kartblad 665 46. Vallen valdes ut p.g.a. följande omständigheter:

- Under 1400- och 1500-talen omtalas att Mårdvallen tillhörde Hofsberg och Kämsta byar i Ljusdal. Mårdvallen har i senare tid kallats "Gammelvallen". Traditionen anger att bortflyttningen skedde omkring år 1650, bl.a. till det nuvarande Skålvall vid den närliggande sjön. (Pehrsson)
- Platsen finns ej omnämnd hos Bodvall eller i något historiskt kartmaterial. (Bodvall)
- På lokalen finns sex husgrunder. Grunderna är mycket tydliga och lättgrävda.
- Platsen ligger orörd sedan övergivandet vilket innebär avsaknad av recenta störningar.

Topografin utgörs av en större myr, "Gammelvallsmyran", omedelbart V och N om platsen. Jordarten består av berg i dagen samt småblockig morän på sandbotten. Andelen odlingsbar mark i området framstår som marginell och/eller svår att bruka. Omedelbart intill den nordligaste husgrunden reser sig en höjd utgjord av berg i dagen. Namnet "Göransslätten" strax öster om fäboden visar att slätter förekommit på platsen. Möjligheterna till myrslätter kan ha varit en viktig faktor för fäbodens etablering.

Undersökningen på Mårdvallen

Husgrund 1

Den nordligaste husgrunden delundersöktes. Den benämns här husgrund 1. Anläggningen mätte 6,8x4m i yta. Den var orienterad i NNV-SSÖ. Den utgjordes av en nedgrävd rektangelformad källare med öppning åt S. Måttan inkluderar en 1,2 m bred vall av sten på 3 sidor (V, N och Ö) samt en 2,6 meter bred (eventuellt anlagd) avsats omgärdande ingången. Grundens innermått var 2,4x2 m, orienterat i NNV-SSÖ. I S finns en nedåtslutande ingång, cirka 1 m bred. Anläggningen var cirka 1,3 m djup från steril till överkant av mur. Detta mått är taget omedelbart till höger om ingången. En del av den stensatta väggen hade rasat in i källaren. Troligen har nedgrävningen haft en överbyggnad, vilken då sannolikt stått på hörnstenarna i marknivå. Inget spisiröse kunde iakttagas.

Husgrund 1 på Mårdvallen

Sju kvadratmeterrutor togs upp i lämningen (se planskiss). Två rutor grävdes strax SV om ingången, och en strax utanför Ö sidan. Fyra kvadratmeter grävdes inne i källargropen. Inga föremålsfynd eller fynd av kulturlager gjordes i någon av rutorna. Inne i källaren var ytan bevuxen med ett upp till 0,2 m djupt lager mossor. Under mossan påträffades ett 0,05-0,1 m djupt sotblandat lager med förkolnade infallna plankor, cirka 0,1 m breda, sannolikt rester

efter ett inrasat tak. Detta lager underlagrade delvis de inrasade stenarna. Under lagret med de förkolnade plankorna påträffades ett kolbemängt sandlager. Även här fanns rester av takplank. Detta lager uppgick till ett djup av 0,2 m. Lagrets största djup fanns i mitten av anläggningen. Husets SV hörn var anlagt direkt på berggrunden. Två prov för dateringar togs, ett från den djupast påträffade plankan, och ett fragment av näver som påträffades i lagret med kol och sot. Näverbiten härrör sannolikt från taktäckningen.

Kolprovet från plankan daterades till 658 ± 31 BP (Wk 22412). Provet daterades med 68,2 % säkerhet till 1285-1386 e.Kr. Det daterades med 95,4 % säkerhet till 1277-1394 e.Kr. Provet skickades till vedartsanalys och därvid konstaterades att det endast innehöll kol av tall, och att en viss reservation för egenåldern måste göras (VEDLAB 0759). Det angavs även att tall ofta använts som konstruktionsvirke. Näverbiten daterades till 329 ± 48 BP (Wk 22414). Med 95,4 % sannolikhet ligger dateringen i 1455-1648 e.Kr. Med 56,9 % sannolikhet ligger dateringen i 1495-1601 e.Kr.

Vi tolkar lämningarna i den stensatta källaren som att den haft trätak. Mängden inrasad sten motsvarar inte den mängd som skulle krävas för ett valvat tak. Detta tak blev sannolikt byggt någon gång under senare hälften av 1200-talet eller 1300-talet. Själva grunden bör då vara antingen samtida eller äldre. Att dateringen av näverfragmentet ligger ett par hundra år längre fram i tiden kan bero på att takets täckning av näver bytts ut en eller flera gånger sedan taket anlades.

Avsaknaden av föremålsfynd är anmärkningsvärd. Det kan emellertid sägas, att avsaknaden av postreformatoriska fynd såsom kritpipor, yngre rödgods, fönsterglas etc. styrker dateringarna och vår uppfattning om bebyggelsens ålder. Materialet i rutorna utanför anläggningen innehöll heller inget kulturlager utan bestod endast av ren morän, vilket får betraktas som ovanligt, då denna yta ofta använts som avskrädesplats när det gäller bostadshus i allmänhet.

Husgrund 2

Husgrunden ligger i södra delen av området, cirka 25 m SSV om ett gränsröse som ligger i den äldre rågången. Anläggningen benämns här husgrund 2. Anläggningens yta var 6x5,8 m. Den var orienterad i NÖ-SV. Måtten inkluderar en 1 m bred vall delvis av sten runt själva källargropen. Vallen ligger i den SV delen av lämningen. I NÖ delen av anläggningen finns en gång som löper från nedgrävningen åt NÖ mot en stentrappa med tre steg upp till marknivån i NÖ. Gången har ursprungligen varit 1,2 m bred, nu delvis inrasad. Den var 0,9 m djup från

marknivå räknat. Även källargropen är 0,9 m djup. Väggarna är stensatta med 0,2-0,4 m stora stenar.

Två kvadratmeterrutor togs upp inne i nedgrävningen. I dennas centrala del påträffades en mindre nedgrävning, innehållande en härd med kol och skärvsten. Nedgrävningens/härdens ytmått var ca 0,75x0,60 m. Härdens djup var cirka 0,3 m. Runt om härdens är en gruskant, ca 70 cm bred, vilken ansluter

Husgrund 2 på Mårdvallen

till stenväggen. Härdens kant är stensatt med 0,1-0,2 m stora stenar. Botten på härden ligger 0,3 m under nedersta stenvarvet i källarens grund. Inga fynd av föremål gjordes i husgrunden. Två rutor togs även upp i marknivå, på NV och på SÖ sidan, strax intill ingången. Inga fynd gjordes.

Ett kolprov togs i härden och daterades till 440 ± 30 BP (Wk 22411). Med 94 % sannolikhet ligger dateringen i intervallet 1416-1491 e.Kr. Med 68,2 % sannolikhet ligger den i 1430-1463 e.Kr.

Förekomsten av härden tyder på att man eldat i husgrunden. En tolkningsmöjlighet är att den nedgrävda stensatta delen är en form av grophus eller nedgrävt eldhus, där man antingen bott eller utövat någon form av verksamhet. Gruskanten kan möjligtvis ha utgjort underlag till bänkar eller dylikt. Inga fynd gjordes förutom härden. Byggnadens funktion är därför fortsatt oklar.

Fäboden låg vid den gamla sockengränsen mellan Färila och Ljusdal. En smal stig löper i nord-sydlig riktning förbi dörren på husgrund 2 och upp mot gränsröset som markerar gränsen. En ny rågång har vid någon tidpunkt dragits i en linje ca 5 meter längre österut. Gränsröset är ovalt, 2x1 m, och visarsten i mitten.

Samtliga grävda ytor präglas av en total avsaknad av fynd. Särskilt påtaglig i jämförelse med sentida bebyggelse lämningar som undersökts är avsaknaden av ex. fönsterglas, yngre rödgods och kritpipor. Detta styrker uppgifterna om att vallen övergivits före 1600-talets mitt.

Vallen ligger i sådan topografi och terräng att den bör ha anlagts p.g.a. möjligheterna till slåtter och/eller våtmarksbete.

Trappan i husgrund 2 på Mårdvallen

Lambovallen

Lambovallen ligger cirka 1,5 mil norr om Ljusdals samhälle. Den ligger inom fastigheterna Mållång 2:1 och Ångsäter 8:5 i Ljusdals socken. Det enda som var registrerat före undersökningen var ett röjningsröseområde, inlagt i Skog och Historia. Där finns även grunderna efter fyra stugor. Grunderna syns som stensatta nedgrävningar eller större svackor i en sydsluttning ned mot Lambovallsmýran. På 1980-talet togs pollenprover i myren vilka visade en röjningsfas omkring Kr.f. samt under 700-talet e.Kr. (K Andersson) Området utgörs av småblockig morän på sandbotten. Trehundra meter åt Ö ligger sjön Västra Hävlungen. Norr om vallen finns en höjdrygg där en övergiven odlingsyta finns.

Platsen valdes ut enligt följande kriterier:

- Den muntliga traditionen anger att lämningarna är spår efter en medeltida bosättning.
- Platsen finns inte upptagen i Gunnar Bodvalls karta över fåbodar år 1641.
- Platsen är inte markerad i någon historisk karta.
- Den har enligt uppgift legat öde åtminstone de senaste århundradena och innehåller därför inga recenta ”störningar”.
- Platsen är lättåtkomlig med bil.

Husgrunden

Husgrunden utgjordes synbart av två delar; en i V nedgrävd rektangel (källare?) med stensatta väggar och en i Ö svacka med ett tydligt markerat avslut i östra kanten (syns som en låg vall i N-S riktning). I den V delen hade ett antal stora tunga stenar rasat in. Dessa var omöjliga att flytta med handkraft. Koordinaterna på en förmodad tröskelsten till husgrundsgropen är X 6868905 Y 1522104.

Samtliga fynd gjordes strax utanför ingången till huset. De utgjordes av några fragment slagen kvarts i större stycken, ett bryne, ett järnbleck, några fragment brända djurben samt tre handsmidda hopböjda järnspikar. Där påträffades även fragment av något som initialt tolkades som keramik, men som sedan bedömdes som starkt eldpåverkad kalkputs av Mathias Bäck vid UV Mitt (se vidare nedan). Området valdes ut till undersökning p.g.a. en större sten vid den troliga ingången. Stenen tolkades som en trappsten. Det föreföll troligt att platsen kunde ha använts som någon form av arbetsplats för smärre göromål och hantverk. Inga av de i sentida bebyggelse lämningar vanliga fynden fönsterglas, yngre rödgods och kritpipor påträffades heller här.

I den östra delen av grunden (svackan) fanns en nedgrävning med stensatt kant, ca 1 m i diam och 0,4 m djup, innehållande ett kulturlager med ljusbrun sand, kolfläckar och ockrafärgat material. Anläggningen överlagrade ett sandlager i samma ljusbruna färg som kulturlagret mellan röjningsrösen ett stycke norrut.

Källardelen (?) i husgrunden på Lambovallen

Ett kolprov (kolprov 3) togs i ruta 1 i husgrunden, i ett tunt kol- och sotlager som påträffades strax utanför ingången till grundens V del. Det kunde inte avgöras vilken typ av aktivitet kolet härrörde från. Lagret var det övre av två kollager. Det kunde inte uteslutas att kolet representerade en skogsbrand eller en annan typ av brand. Provet daterades till 515 ± 31 BP. Med 68,2 % sannolikhet ligger dateringen i intervallet 1406-1436 e.Kr. Med 95,4 % sannolikhet ligger dateringen i intervallet 1324-1445 e.Kr (Wk 22413).

Husgrunden på Lambovallen

Det andra kolprovet (Wk 22415) togs i en ruta inne i huset, i en kollager under två nedrasade stenars djup. Ytterligare ett lager sten fanns under kolet. Kolet utgjordes av en koncentration av hela kolbitar. Provet daterades till 326 ± 33 BP. Dateringen ligger med 68,2 % sannolikhet i intervallet 1513-1636 e.Kr. Den ligger med 95,4 % sannolikhet i intervallet 1473-1644 e.Kr.

Tolv svårbestämda fragment av olika material påträffade strax utanför ingången till huset. De skickades för påseende till Mathias Bäck vid UV Mitt. Bäck besiktigade fragmenten okulärt. Resultatet visar att det inte finns någon keramik bland fynden. Huvuddelen av materialet (i en relativ fyndnummerserie), fynd nummer 1-3 samt tre fragment i fynd nummer 4 utgjordes av ett förslaggat material som varken är keramik eller lera. Det ansågs också för lätt för att vara järnslag. Efter mikroskopering föreföll det röra sig om ett ursprungligen sandhaltigt material. På de större bitarna fanns en tydlig planare "exponeringsyta" och en baksida. Övriga fynd (5 och tre fragment från fynd 4) utgörs av vad som närmast såg ut som kalkputs. Fynd 6 var sten. Bäck ansåg att en rimlig tolkning är att de förslaggade bitarna är högt bränd kalkputs. Frågan är om det har funnits någon kalkad spis i den byggnad utanför vilken större delen av fyndmaterialet påträffades. Detta är mycket ovanligt i profan bebyggelse i landsbygd före 1900-talet (E Andersson).

Röjningsröseområdet

Tre röjningsrösen snittades i utkanten av anläggningen i syfte att fånga upp lagerföljder av intresse.

Röjningsröse 1

4,5x3,5 m (Ö-V), 0,5 h, av 0,1-0,9 m st stenar. Ett kolprov (Wk 22416) togs i ett tunt kollager inuti röset. Kolet bedömdes representera en skogsbrand som löpt över röjningsröseområdet.

Detta daterades till 186 ± 30 BP. Dateringen ligger med 68,2 % sannolikhet 1665-1952 e.Kr. Den ligger med 95,4 % sannolikhet i intervallet 1650-1954 e.Kr. Ett jordprov togs till makrofossilanalys strax under myllan, omedelbart SSÖ om röset, vilket tyvärr inte gav något resultat.

Röjningsröse 1

Röjningsröse 2

Röjningsröset var skadat av släntningen till skogsbilvägen. Kanten putsades ren till en regelrätt sektion varefter lagerföljden dokumenterades. Röset var 4x3 m (Ö-V) och 0,5 m h, av 0,1-0,9 m st stenar. Två större stenblock anslöt i N. koordinater X 6868967 Y 1522103.

Profil i röjningsröse 2

Röjningsröse 3

5,5x3,5 (N-S), 0,5 m h, uppbyggt av 0,1-1 m st stenar. Anslöt till två jordfast block i V. Röset var anlagt i steril (och starkt rödgul sand). Ovanpå sanden fanns ett 7 cm djupt blekjordslager. Detta överlagrades av ett mkt tunt kollager. Ovanpå kolet iaktogs ljusbrun sand, vilken borde utgöra det brukade lagret.

Rösen föreföll nedsänkta vilket beror på att jorden genom hackbruk eller årderbruk krupit upp på rösen. Kulturlagret (det odlade lagret) utgjordes av ljusbrun sand. Jorden var lätt, grusig och sandig. Under detta fanns ett 5-7 cm djupt blekjordslager. Under detta fanns steril sand, färgad i starkt rödgult. I utkanten av rösen syntes i profilen en markant kurva i blekjordslagret och i linjen i det sterila lagret. Kurvan representerar avgränsningen mellan röse och omgivande odlingsmark.

Sammanfattande diskussion

Det kan anses belagt att bebyggelse funnits på Mårdvallen och sannolikt även på Lambovallen under medeltiden. Bebyggelsen på Mårdvallen anlades åtminstone så tidigt som 1200- eller 1300-talet. Mjölkhantering på dessa platser kunde emellertid inte beläggas inom ramen för undersökningarna. Husgrunderna på Mårdvallen uppvisade stora likheter med källargrunder av en typ som är vanlig på fäbodar ända in i 1900-talet. En skillnad i funktion finns mellan de båda grunderna i och med att en hård påträffades i den ena (husgrund 2). Den andra husgrunden (husgrund 1) kan ha fungerat som källare och mat-/mjölkförvaringsplats. Avsaknaden av fynd tillsammans med den begränsade undersökningsytan gjorde emellertid att tolkningar är svåra att utföra. Frånvaron av recenta fynd styrker de historiska uppgifter och 14C-dateringarna. När det gäller byggnadernas konstruktion är det troligt att det funnits en överbyggnad i form av en mindre bostuga ovanpå nedgrävningen för källaren. Detta är vanligt när det gäller mer sentida fäbodar.

Det kan inte uteslutas att Lambovallen har varit en permanent ensamgård under medeltiden. Förleden ”Lambo” skulle möjligtvis kunna vara en förvanskning av ordet landbo; d.v.s. en landbonde. Platsen har även starka likheter med de ödesbölen som finns i Jämtland. Bölena tenderar att innehålla ett lägre antal husgrunder än fäbodlämningarna, mindre och småskaliga röjningsröseområden samt odlingsmark i mindre omfattning. Där är även vanligt med odlingsterrasser av olika slag. De ligger också oftast på högre höjder i mer svårtillgängliga lägen. (Hansson m.fl) Norr om husgrunderna på Lambovallen finns småskaliga odlingsstrukturer i form av röjningsrösen med ålderdomliga karaktär; d.v.s att rösena ligger mycket tätt och att området har spår av hackbruk eller årderbruk. En möjlig utveckling för bebyggelselämningarna är en etablering av en permanent gård under tidig medeltid, ett övergivande under högmedeltid och att platsen sedan använts som fäbod.

När det gäller kolproverna kan dateringarna från Mårdvallen anses berätta mer om platsen än när det gäller dateringarna från Lambovallen. Dateringarna från Mårdvallen styrker uppfattningen om vallens användningsperiod, medan de från Lambovallen endast ger en vag uppfattning om tidpunkten för övergivandet. Tolkningsmöjligheterna försämras då det inte kan fastställas i fält vilken aktivitet som resulterat i kolet. Det vore eftersträvänsvärt att på Lambovallen finna kol i en tydlig kontext eller i ett sammanhang där relativ datering är möjlig.

Slutligen kan konstateras att

- Även en kortare grävinsats kan ge mycket information om sådana här platser.
- Det är omöjligt att okulärt bedöma åldern på en fäbodlämning. För att datera en dylik krävs arkeologisk undersökning tillsammans med 14C-dateringar.

Framtida åtgärder bör vara att kartera vallarna för en mer utförlig registrering i FMIS och att utöka undersökningarna till ytan för att försöka få fram mer tolkningsbart material. En mindre undersökning ger mycket information, men ger också en mängd följdfrågor som bara ytterligare undersökningar kan svara på.

Grävganget på Lambovallen

Litteraturförteckning

Muntliga källor

Erik Andersson, murare, Långbacka, Delsbo. Muntlig uppgift 2008-02-28.

Otryckta källor

Danielsson, E. 2007. Vedartsanalyser på material från Hälsingland, Färila sn, RAÄ 176, Mårdvallen. VEDLAB Rapport 0759. VEDLAB, GLAVA. Gävle: Länsmuseet i Gävleborgs arkiv.

Pehrsson, Pål. 1988-1989. Mårdvallen. *Inventering av V:a fjärdingens fäbodan i Ljusdal - Föne, Valla och Ygsbo fäbodan*. Studiecirkelmateriel. Ljusdal: Ljusdalsbygdens museum.

University of Waikato, Hamilton, New Zealand. Akterna WK 22411, 22412, 22413, 22414, 22415, 22416. Gävle: Länsmuseet i Gävleborgs arkiv.

Tryckta källor

Andersson, Kerstin. 1987. Några synpunkter på bebyggelse och resursutnyttjande i södra Norrlands inland under järnålder och tidig medeltid. *Bebyggelsehistorisk tidskrift nr 14-1987*. Red: Per H Ramqvist.

Bodvall, Gunnar. 1959. *Bodland i norra Hälsingland*. Geographica, skrifter från Uppsala Universitets geografiska institution, nr 36.

Hansson, A., Olson, C., Storå, J., Welinder, S., Zetterström, Å. 2005. *Agrarkris och ödegårdar*. Jamtli förlag, Jämtlands läns museum.

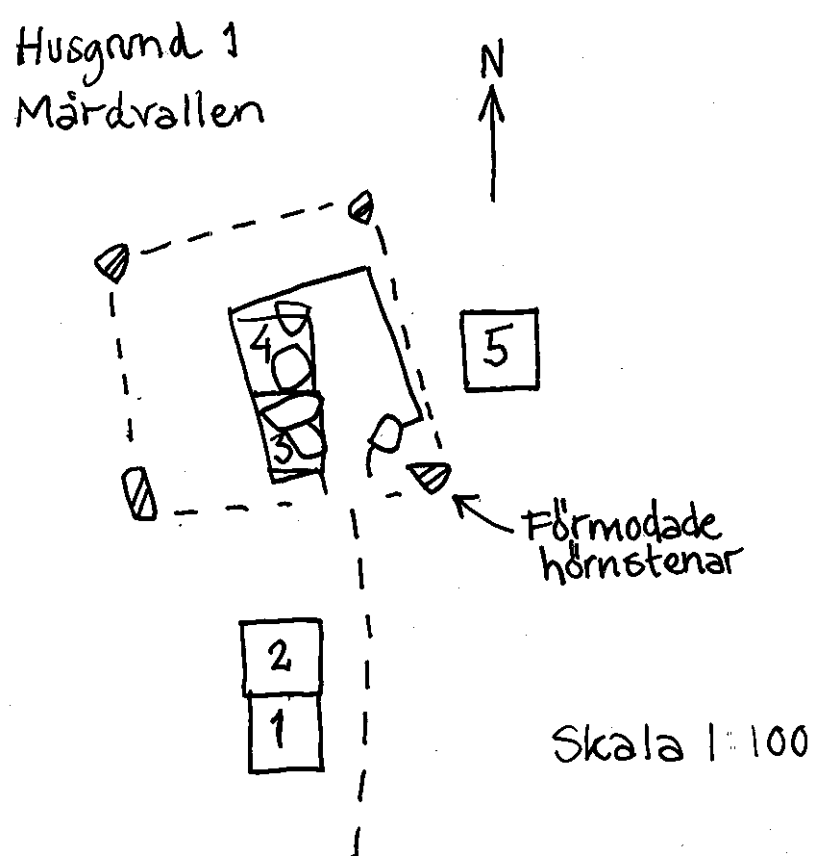
Övrigt

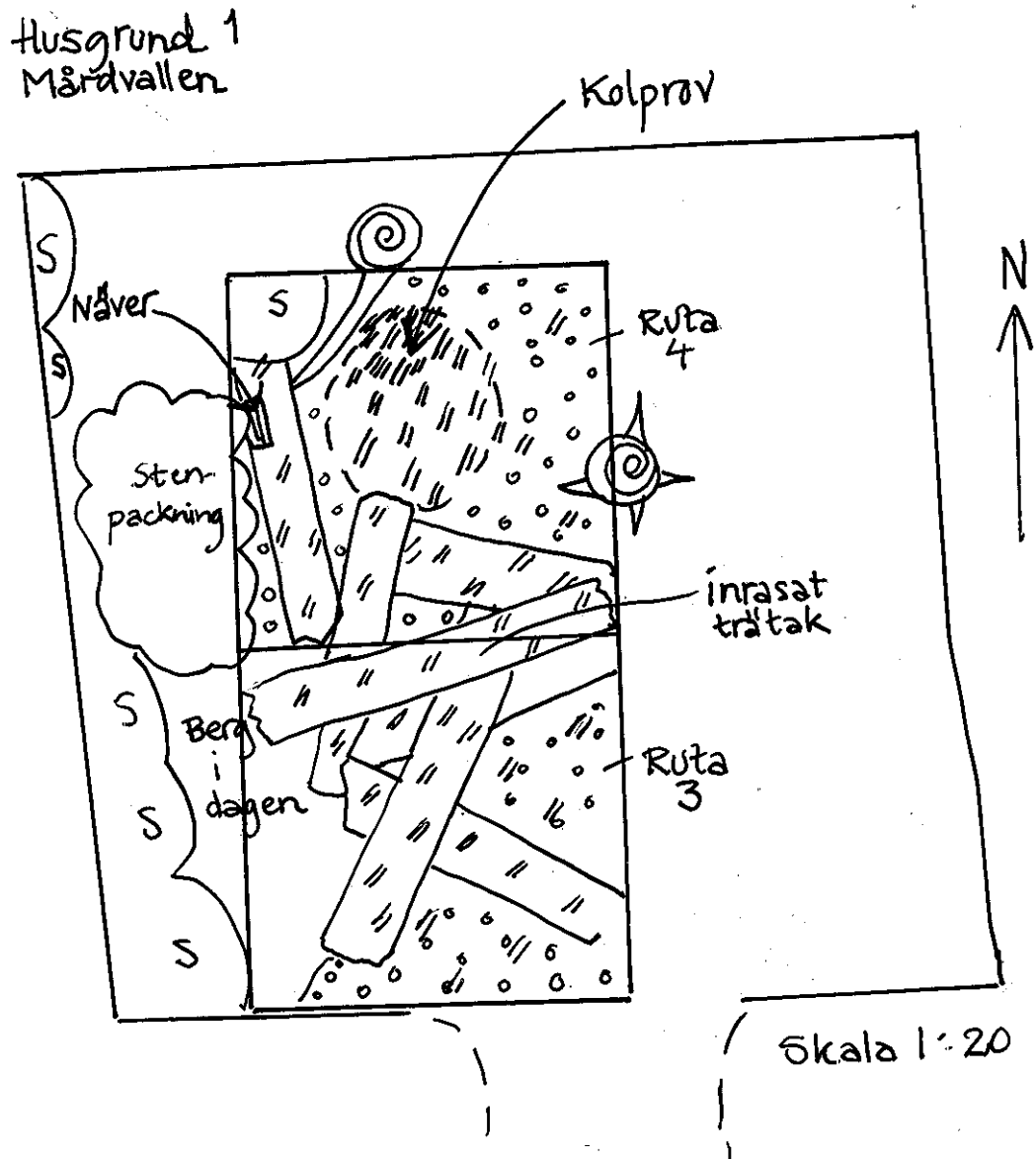
Fynden förvaras i Länsmuseet Gävleborgs magasin.

Bilaga 1

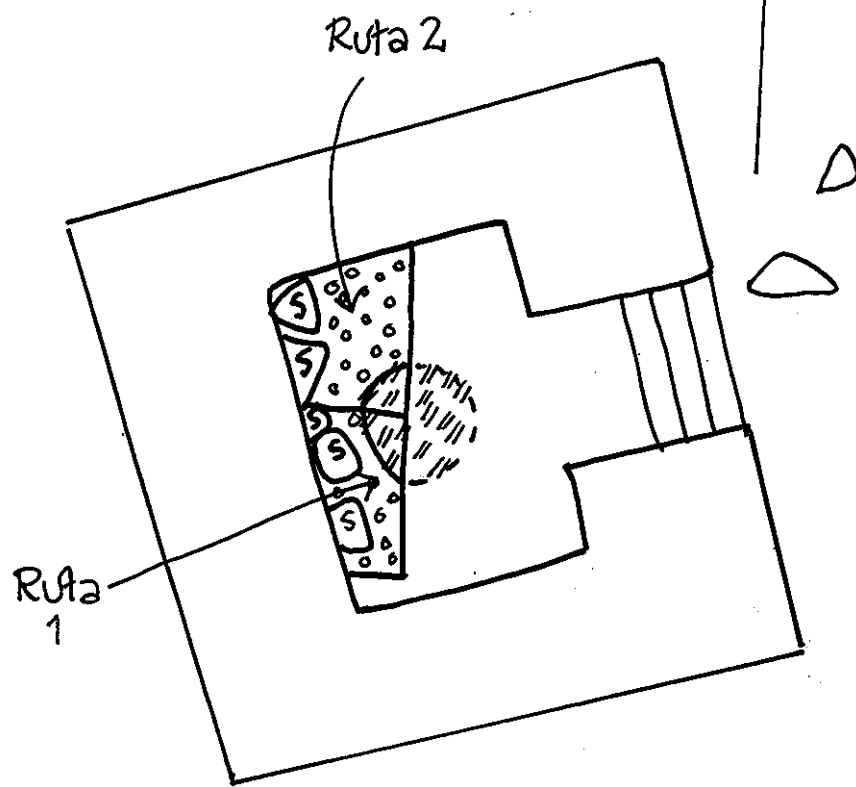
Ritningar

Husgrund 1, Mårdvallen

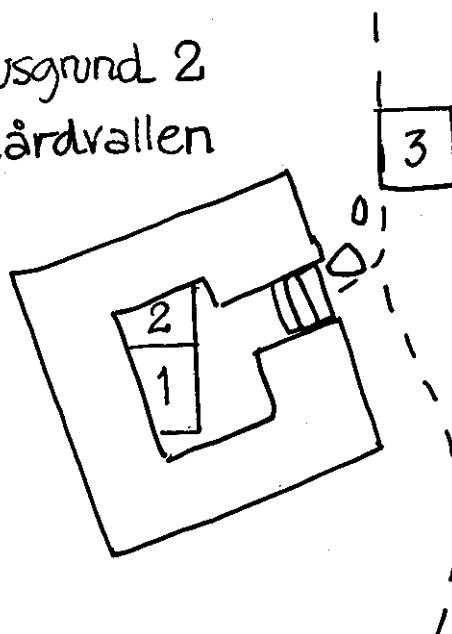

Husgrund 2
Mårdvallen

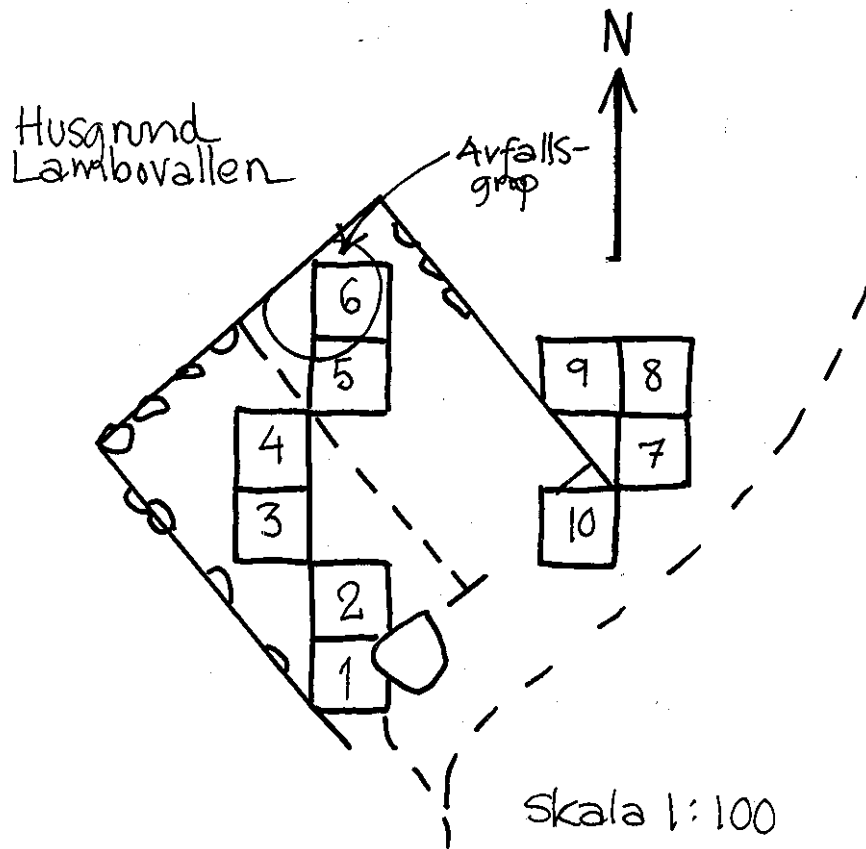

Skala 1:50

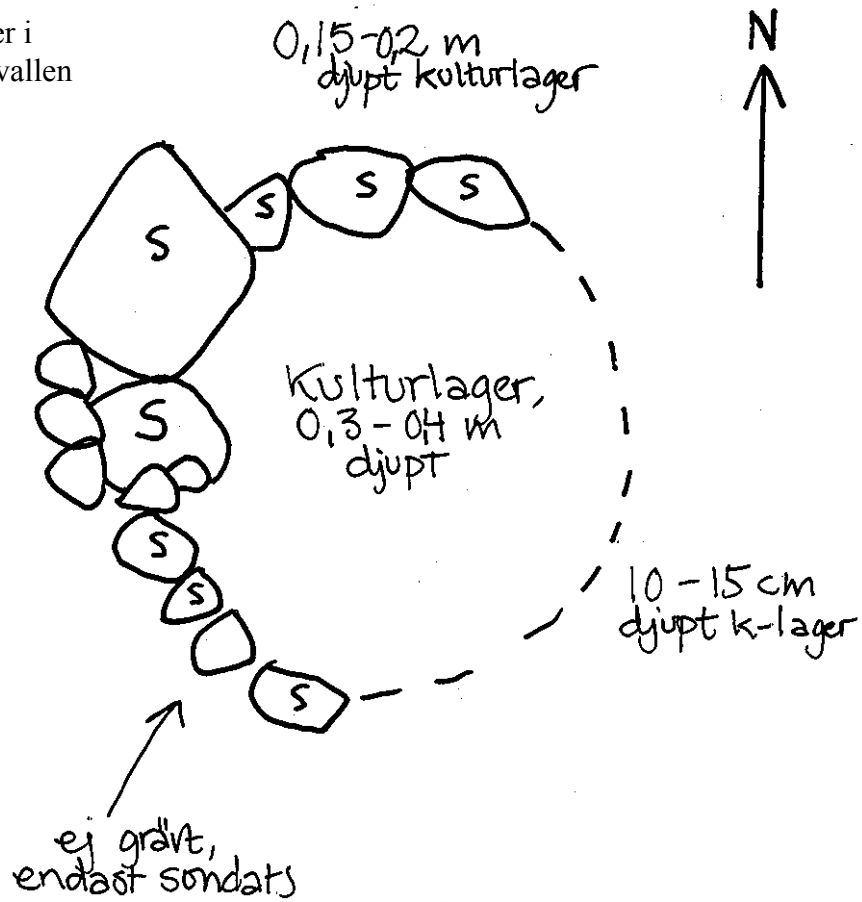
Husgrund 2
Mårdvallen

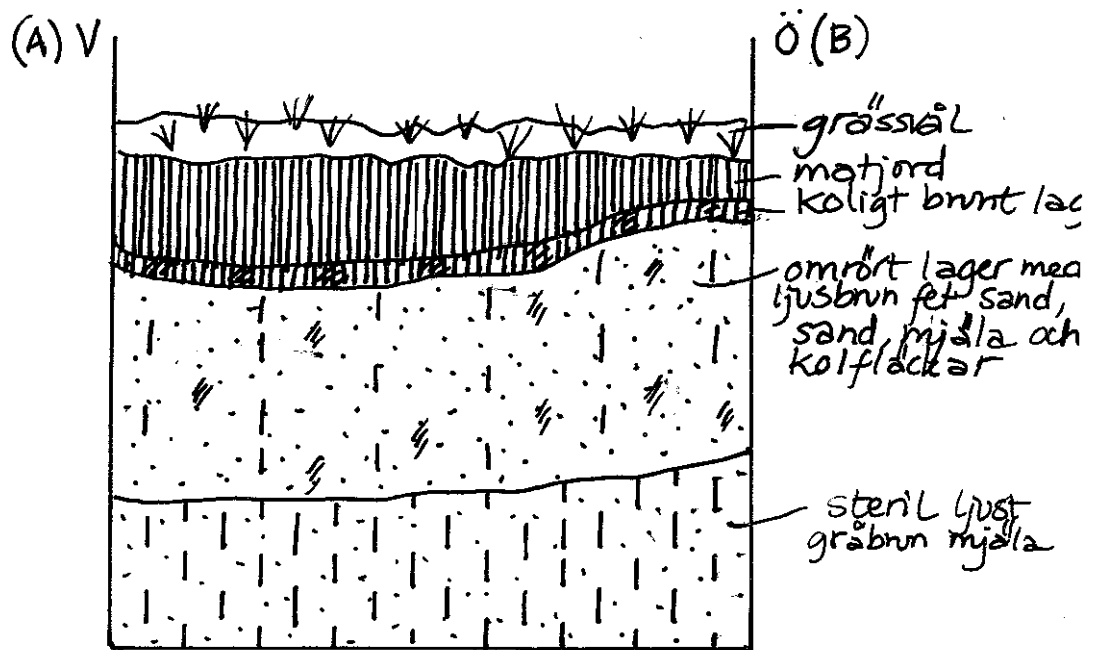

Skala 1:100

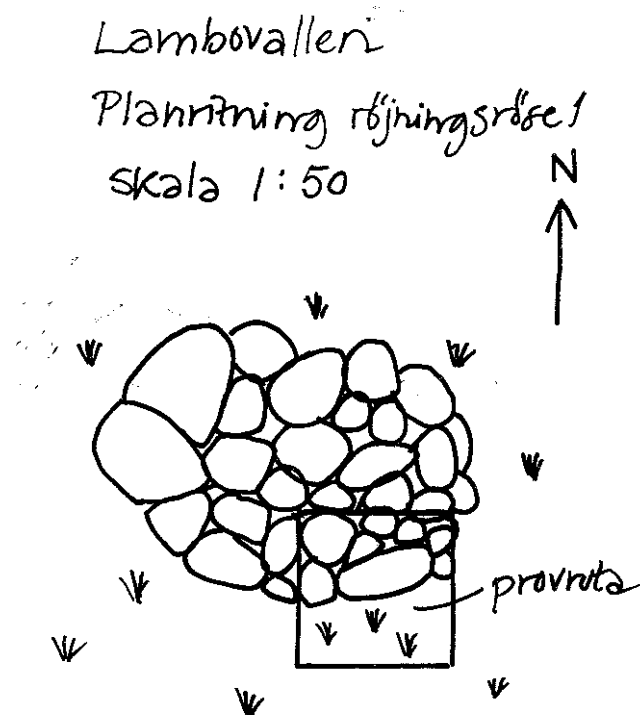

Grop med kulturlager i
husgrund på Lambovallen

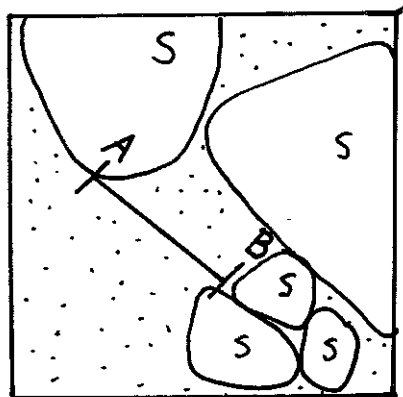

Planritning över röjningsröse 1, Lambovallen

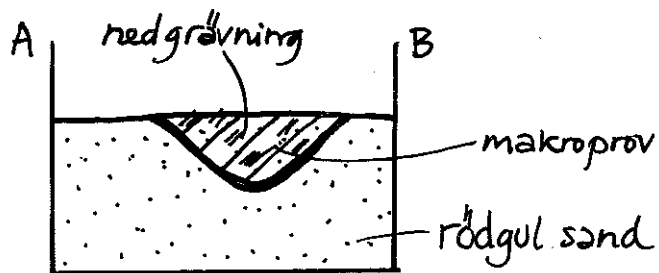

Plan och profil över nedgrävning 2, Lambovallen

Plan och profil över nedgrävning 2,
strax utanför husets ingång

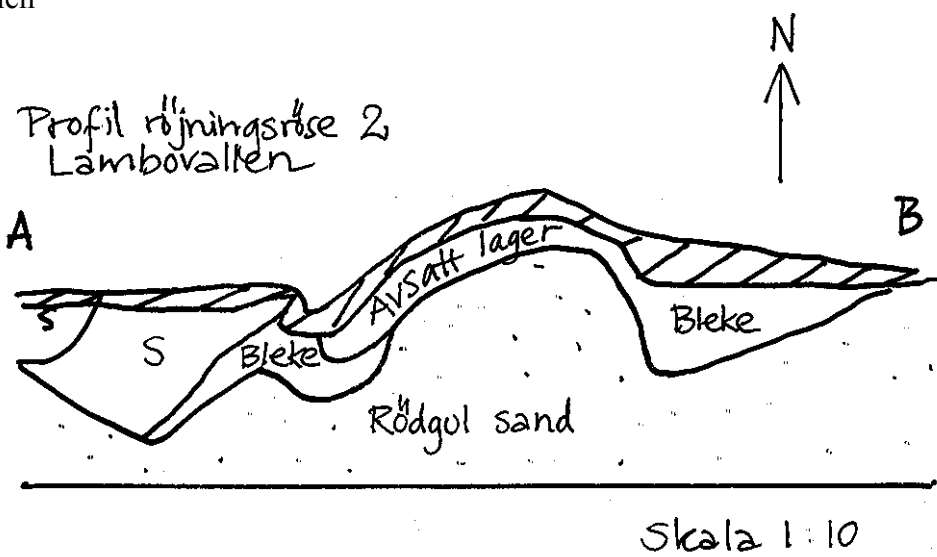

Skala 1:20

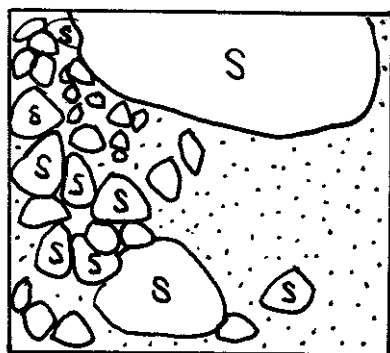
Skala 1:20

Profil röjningsröse 2,
Lambovallen

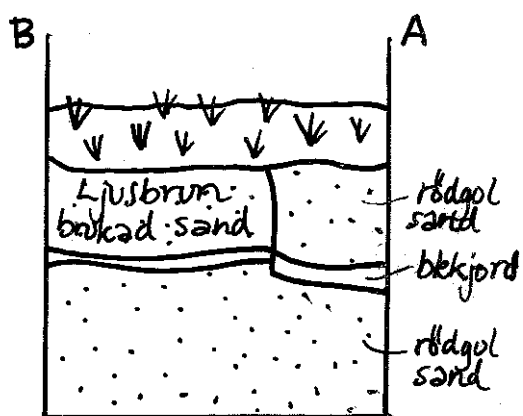

Skala 1:10

Röjningsröse 3
Nivå 1

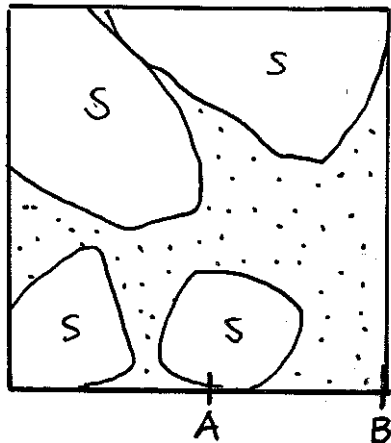

Profil

Skala 1:20

Röjningsröse 3
Nivå 2

Bilaga 2

Utlåtande om lerfragment av Mattias Bäck

Fyndmaterial från Lambovallen, Ljusdals sn, Hälsingland

Tolv fragment av olika material har besiktigats okulärt. Resultatet visar att det inte finns någon keramik bland fynden.

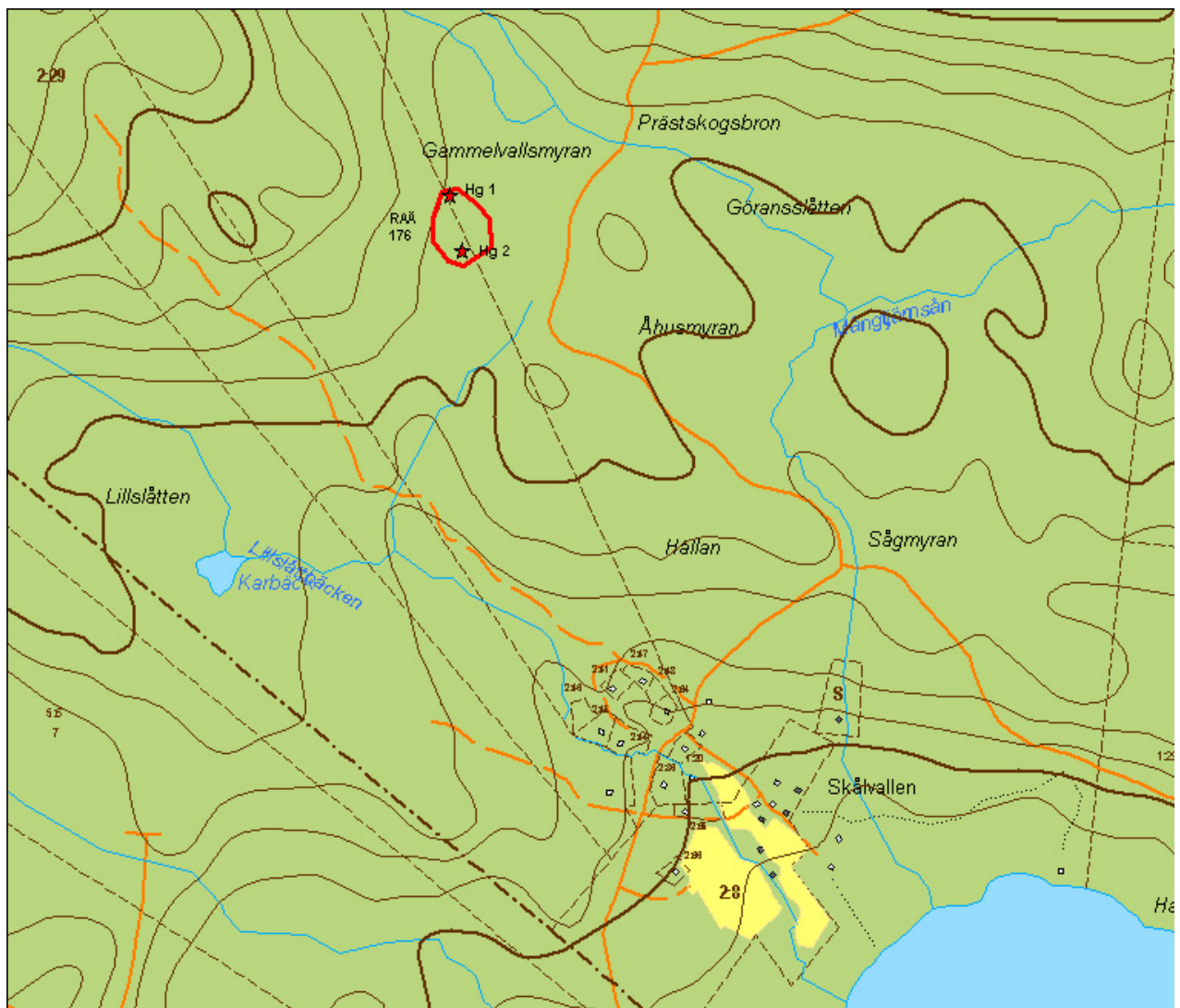
Huvuddelen av materialet (i en relativ fyndnummerserie), fynd nummer 1-3 samt tre fragment i fynd nummer 4 utgörs av ett förslagat material som varken är keramik eller lera. Det är också för lätt för att vara järnslag. Efter mikroskopering förefaller det röra sig om ett ursprungligen sandhaltigt material. På de större bitarna finns en tydlig planare ”exponeringsyta” och en baksida. Övriga fynd (5 och tre fragment från fynd 4) utgörs av vad som närmast ser ut som kalkputs. Fynd 6 är sten.

En rimlig tolkning är att de förslagade bitarna är högt bränd kalkputs. Frågan är om det har funnits någon kalkad spis i den byggnad utanför vilken större delen av fyndmaterialet påträffades.

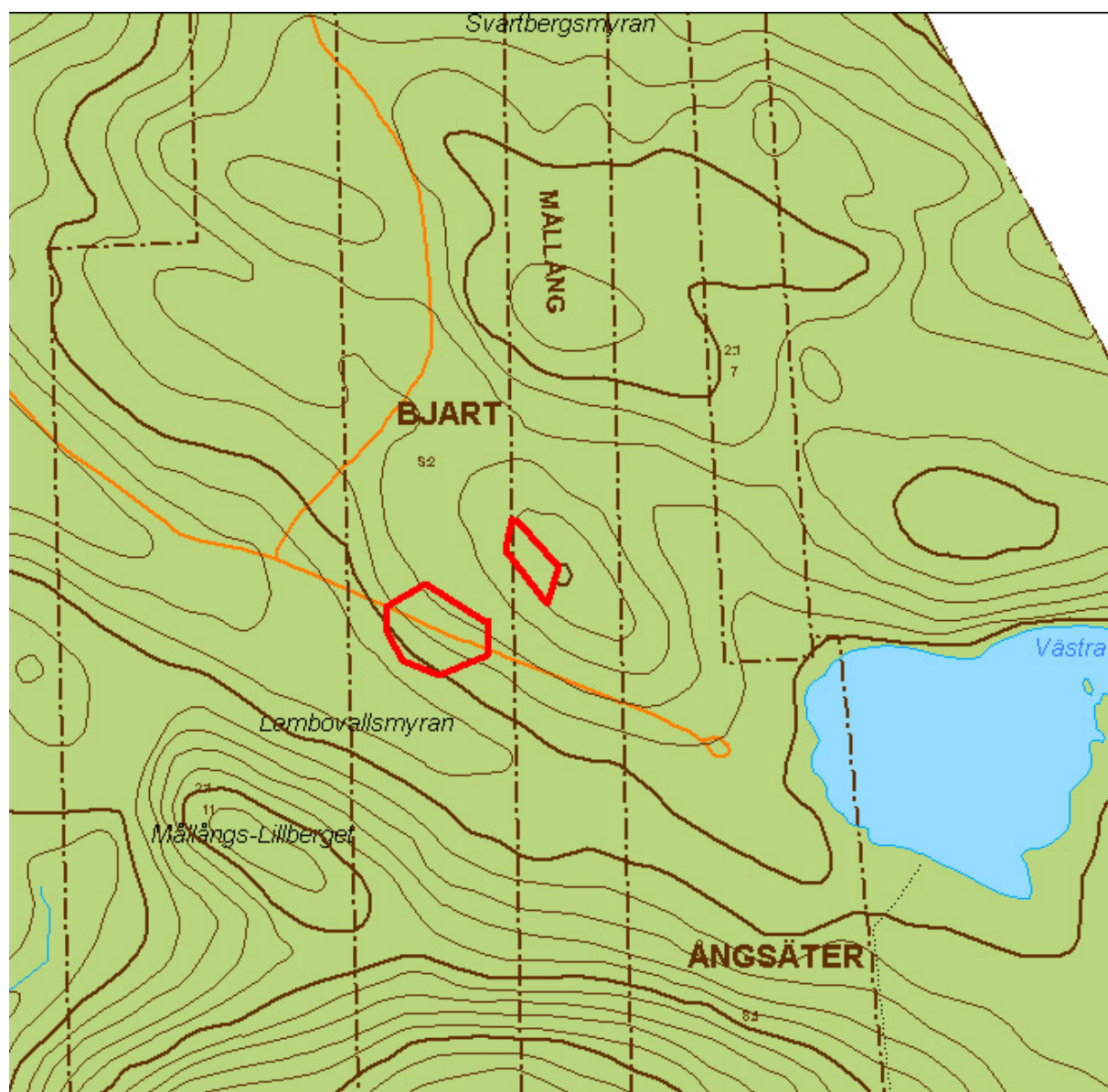
Bilaga 4

Kartor

Mårdvallen

Lambovallen

Länsstyrelsen
Gävleborg

Besöksadress: Borgmästarplan, 801 70 Gävle **Telefon:** 026-17 10 00

Webbadress: www.x.lst.se